

Whitepaper Compliance

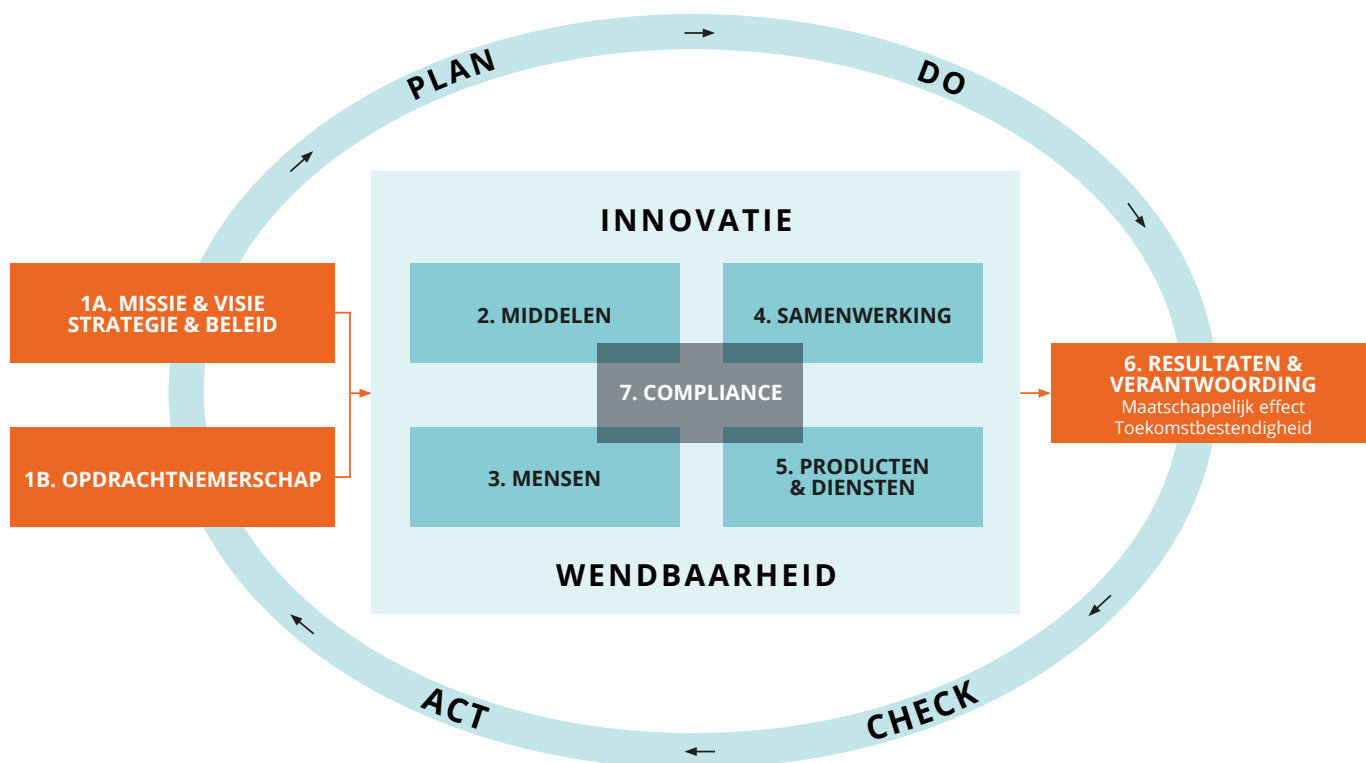
Compliance is niet zo moeilijk

De norm Compliance maakt deel uit van *Kwaliteit in Beeld. Certificeringskader bibliotheekwerk, cultuur en taal*. Om je te ondersteunen bij de voorbereiding op de audit, leggen we in deze whitepaper uit wat de plaats van de norm binnen het kader is. De verschillende aspecten van deze norm komen aan bod en we lichten de toetsing bij de audit toe.

DE NORM COMPLIANCE BINNEN HET CERTIFICERINGSKADER

Binnen het certificeringskader, dat bestaat uit zeven normen, is Compliance de zevende norm die aan bod komt in de audit:

Compliance, norm 7, (voldoet de organisatie aan de relevante wet- en regelgeving) is een overkoepelende norm. De middelen (norm 2), de mensen (norm 3) en de samenwerkingsrelaties (norm 4) worden samen met de producten en diensten (norm 5) ingezet om de opdracht en de doelen van de organisatie (norm 1) tot resultaten te brengen. Vervolgens dient men daarover verantwoording te kunnen afleggen (norm 6).

HET BEGRIP COMPLIANCE

Onder compliance wordt verstaan: 'het voldoen aan wet- en regelgeving en interne gedragsregels van de organisatie'. Het gaat hier dus om meer dan alleen maar landelijke wet- en regelgeving. Het gaat ook om naleving van eisen van stakeholders, eigen bedrijfsregels en gedragscodes. Interne gedragsregels bevatten onder meer regels met betrekking tot integere bedrijfsvoering. Ook al wordt de wet- en regelgeving niet overtreden, de organisatie kan wel schade oplopen (imago van onbetrouwbaarheid, niet transparant, etc.).

Klanten, subsidienten en andere stakeholders moeten erop kunnen vertrouwen dat een organisatie zich consequent aan wetten, regels en afgesproken codes houdt, oftewel "in-compliance" is. Dit geldt zowel extern als intern. Het gaat er om dat de organisatie in beeld heeft welke aanvaardbare en niet-aanvaardbare risico's zij loopt bij het niet voldoen aan compliance verplichtingen, wat de impact hiervan is en wat ze eraan kan doen. Compliance management en risicomanagement zijn zodoende met elkaar verweven. Wanneer een organisatie haar compliance verplichtingen niet in beeld heeft, kan zij alleen maar reactief reageren op problemen.

WAT VALT ONDER COMPLIANCE?

Onder wet- en regelgeving vallen de algemene wetten zoals bijvoorbeeld de belasting- en sociale zekerheidswetten, de Arbowet, Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (over toegankelijkheid van gebouwen) en de Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG). Maar ook de bindende afspraken die de organisatie zelf heeft gemaakt met haar gemeente (financieringsafspraken bijvoorbeeld) of samenwerkingsovereenkomsten (bijv. dBos) vallen onder compliance. Daarnaast kunnen er in bepaalde sectoren ook sector-specifieke wetten van toepassing zijn. In de bibliotheekwereld is dat bijvoorbeeld de *Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob)*. Naast wetten en regels vallen ook verschillende codes onder compliance, als de organisatie zich daaraan direct of indirect gebonden heeft. Denk aan de *Gedragscode voor Vrijwilligers*, *Governance Code Cultuur* en de *Code Cultuursponsoring*. En in de wereld van Taalverwerving bestaan Taalakkoorden en specifieke allianties waarvoor voorwaarden gelden. Achterin vind je een lijst van wetten, regels en codes die je wat meer op weg helpen.

DE AUDIT

Om te beginnen moet iedere organisatie voldoende op de hoogte zijn over wat voor haar de geldende wetten, regels en codes zijn, zowel de algemene als de (branche) specifieke, en daar aan voldoen.

De auditoren gaan echter niet controleren of je je houdt aan ieder aspect van iedere wet of regel, los nog van de onmogelijkheid ervan, de auditoren zijn geen handhavers. De auditoren willen vast kunnen stellen dat compliance onderdeel uitmaakt van het kwaliteitsmanagementsysteem en van de cultuur. De auditoren toetsen of je je bewust bent van compliance binnen jouw organisatie, of het onderdeel is van jouw beleid én of je proactief de vraag stelt: 'hoe willen wij in de organisatie en naar de buitenwereld toe omgaan met compliance, hoe dragen wij het uit?' Je kunt in de zelfevaluatie het beleidsdocument uploaden waarin je aandacht schenkt aan compliance.

De auditoren toetsen de normen 1 tot en met 7 (zie afbeelding op pagina 1) aan de hand van vier beoordelvragen. De auditee heeft in de zelfevaluatie de vragen gescoord met Niet, Beperkt, Grotendeels of Volledig.

DE BEOORDELINGSVRAGEN VOOR DE NORM COMPLIANCE LUIDEN ALS VOLGT:

1. Heb je een aanpak of proces, zodanig dat je weet dat je voldoet aan relevante wet- en regelgeving?
2. Hoe je daar vervolgens inhoud aan geeft?
3. Hoe je geregeld hebt dat je op de hoogte blijft van nieuwe wet- en regelgeving zodat je kunt inspelen op wijzigingen? Evalueer je periodiek de maatregelen, die je genomen hebt om in-compliance te zijn, om vast te stellen dat deze effectief zijn?
4. Kun je, als je niet voldoet hieraan, aangeven dat je weet dat je niet voldoet en waarom je niet voldoet? Ben je je bewust van de mogelijke (aanvaardbare of niet-aanvaardbare) risico's van het niet voldoen?

De auditoren willen veel voorbeelden zien waarmee je aantoonbaar maakt dat je aan de eisen (vraag 1 t/m 4) voldoet. Dit kan niet uitputtend. Dus ze nemen een steekproef. Uiteraard zullen auditoren afhankelijk van jouw organisatie, haar diensten en de actualiteit verschillende accenten leggen.

VRAAG 1: de organisatie heeft een aanpak of processen, zodanig dat de organisatie weet dat zij voldoet aan relevante wet- en regelgeving.

Je kunt aantoonbaar maken hoe je jouw beleid op compliance hebt geconcretiseerd in een gerichte aanpak en/of werkprocessen. Je hebt het als beleidsstellingstuk geïdentificeerd, je hebt goed in beeld waaraan je moet voldoen en kan dat met voorbeelden aantoonbaar maken. De auditoren toetsen of je (de leiding) je verantwoordelijk voelt voor compliance.

VRAAG 2: de organisatie voldoet feitelijk aan de relevante wet- en regelgeving, ook bij uitbesteding aan derden.

Je kunt aantoonbaar maken welke maatregelen je genomen hebt om te voldoen aan de compliance verplichtingen. En bovenal dat je deze maatregelen zorgvuldig en consistent toepast. Daarnaast kun je aantonen dat je hebt vastgesteld hoe te reageren wanneer zich een afwijking/probleem voordoet. Wederom zal de auditor naar voorbeelden vragen.

VRAAG 3: de organisatie is in-control m.b.t. de voor haar geldende wet- en regelgeving.

Je kunt aantoonbaar maken dat je een (effectieve) methode heeft om informatie te verzamelen over wijzigingen in wet- en regelgeving en welke bronnen u raadpleegt. Denk, bijvoorbeeld, aan een overzicht van de relevante Wet- en Regelgeving. Tevens wordt getoetst hoe compliance als vraagstuk in jouw organisatie is belegd (taken/verantwoordelijkheden). Daarnaast kun je aantonen dat je de maatregelen die je neemt om aan compliance verplichtingen te voldoen, periodiek evalueert om vast te stellen of ze effectief zijn. Bijvoorbeeld in een bepaald overleg. Je kunt ook aantonen dat je situaties, waarin afwijkingen werden geconstateerd en een herstelmaatregel genomen moest worden, evalueert.

VRAAG 4: indien de organisatie niet voldoet aan relevante wet- en regelgeving, dan kan dit goed verklaard worden door de organisatie.

Wanneer je wel in beeld hebt waaraan jouw organisatie moet voldoen, maar er nog niet aan voldoet, moet je dit wel kunnen onderbouwen. Bovendien willen de auditoren horen wat jouw plan van aanpak is om er wel aan te voldoen. De auditoren zullen toetsen of je je bewust bent en op de hoogte bent van de (aanvaardbare en niet aanvaardbare) risico's bij het niet voldoen.

OVERZICHT WETTEN, REGELS EN CODES

Belangrijkste wetten, regels en codes voor organisaties i.v.m. compliancienorm Kwaliteit in Beeld

- Subsidiebeschikking(en), incl. de onderliggend voorwaarden tot verlening van subsidie tussen gemeente/provincie en auditee
- Cao's Openbare Bibliotheken en Kunsteducatie (algemeen verbindend verklaard)
- Arbeidsomstandighedenwet (denk met name aan RI&E)
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) incl. de Regeling Gegevenslevering openbare bibliotheekvoorzieningen (alleen van toepassing voor bibliotheken en POI's)
- Wet werk en zekerheid (Arbeidsrecht/boek 7 titel 10 BW)
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en Uitvoeringswet AVG (van af 25 mei 2018)
- VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (heeft betrekking op eisen m.b.t. toegankelijkheid), van toepassing sinds 2016
- Governance Code Cultuur
- Wet bestuur en Toezicht rechtspersonen
- Fair practice code cultuur 2.0
- Bij Financiële wet- en regelgeving: check op controle/verklaring door een externe accountant van de jaarrekening en de opstelling van een managementletter
- Fiscale regelgeving: is binnen of buiten de organisatie belegd dat de aangescherpte Vpb-regels en – indien van toepassing – de aangescherpte regels m.b.t. het behoud van de ANBI-status – gevolgd worden?
- Bij aangaan van arbeidsrelatie: Verklaring omtrent gedrag (VOG)
- Bij aangaan van vrijwilligersrelatie: afsluiten van vrijwilligersovereenkomst, incl. bepalingen over af te sluiten verzekeringen

OVERIGE RELEVANTE REGELS, WETTEN EN CODES

- Wet werk en zekerheid
- Ziektewet
- Wet verbetering Poortwachter
- Diverse codes m.b.t. vrijwilligers, diversiteit (Code culturele diversiteit), duurzaamheid etc. (nagaan welke codes onderschreven zijn door de auditee)
- Wet op de Ondernemingsraden
- Telecommunicatiewet (Tw) (i.v.m. cookiewet en spamverbod)
- Code voor Informatiebeveiliging (ISO 27001 en ISO 27002)
- Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob)

